

2.

tanegység

Feldolgozott művek
A Tisza eredete – magyar népmóda
Által mennék én a Tiszán – magyar népdal (Szeged, Kodály Zoltán gyűjtése)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Internet, projektor, hangfal vagy okostelefon

 Szöveggyűjtemény

Homokozóeszközök, edények

A Tisza

Minimum 60 perces komplex kirándulás-előkészítő óra (magyar, ének-zene, természetismeret, technika)

A Tisza 5-10 km széles területet bejárva folyton vándorló medrével alakította a Tisza-völgyet, így a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet területét is, melynek keleti határát a Tisza hullámtere képezi. A pusztaszeri téma után most a Tisza-partra látogatunk el, ahol a holtágak rengeteg kirándulóléphet rejtenek. Egy ilyen kirándulás alkalmával érdemes a gyerekeket megismertetni a Tisza eredetmondájával is. A tanegységben egy olyan órát írunk le, amely előkészítő foglalkozásként vagy akár a Tisza partján is megtartható.

Áttekintő vázlat

2.1 A girbe-gurba Tisza	60 perc
2.1a Által mennék...	10 perc
2.1b A Tisza eredete	15 perc
2.1c Folyómeder építése	min. 35 perc
Összesen:	min. 60 perc

A foglalkozást a Tisza-parton is megtarthatjuk, főleg akkor, ha a homokos, fűvenyes part mederépítésre is alkalmas. A tankocka okostelefonnal itt is levetíthető, ha van internetkapcsolat.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Tapasztalatszerzés a folyószabályozásról.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Ének, daltanulás
Móda olvasása, értelmezése
Szövegvariációk összehasonlítása
Videófilm megtekintése, információgyűjtés
Mederépítés homokból, folyószabályozás modellezése

FELADATOK LEÍRÁSA

2.1 A girbe-gurba Tisza

2.1a Által mennék...

Énekeljük el a gyerekekkel, vagy ha nem tudják, tanuljuk meg velük az **Által mennék én a Tiszán** kezdetű magyar népdalt (Szeged, Kodály Zoltán gyűjtése)! (Animációs filmen elérhető a reftantar.hu-n a szöveggyűjtemény aloldalán.)

- Miért szeretne átmenni a Tiszán a versbeszélő? Miért nem mer?
- Miért tűnhet félelmetesnek a Tisza?

Ha ott állunk a folyó partján, akkor a gyerekek érezni fogják a víz „nyomását”, de beszélgetünk arról is, milyen lehet ez a folyó áradáskor vagy éppen jégzajlásakor!

JEGYZETEIM

2.1b A Tisza eredete

15
perc

Olvassuk el a **Tisza eredetéről szóló magyar népmondát**, majd beszéljük meg, a monda szerint miért olyan kacskaringós a folyó! Mi lehet a „borozda” (barázda), és mi a cötkény (szamárkóró)?

Nézzük meg a *Tisza* című tankocka filmrészletét (elérhető a reftantar.hu-n a szöveggyűjtemény aloldalán)! Kérjük meg a gyerekeket, hogy próbáljanak minél több információt megjegyezni a folyóról, amit a film megtekintése után beszélünk is meg! Végezetül kérdezzük meg, hogy észrevettek-e különbséget a filmben elhangzott monda és az olvasott monda között! Mi lehet az oka változásnak? Miért léteznek a népmesék, népmondák különböző szövegvariációban?

Vedd figyelembe!

A 3. osztályos állami olvasókönyvben is találunk egy variációt a Tisza eredetmondájára (II/94. o.), ami szűkített, leegyszerűsített változata a miénknek. Ha feldolgoztuk a Tisza eredetéről szóló mondát, akkor építsünk a gyerekek előzetes ismereteire!

2.1c Folyómeder építése

35
perc

Állítsuk meg a Tiszáról készült videofilmet 2 perc 28 másodpercnél, amikor a folyó madártávlatból látszik! Figyeljük meg, milyen a Tisza folyása! Magyarázzuk el, hogy régen a mainál sokkal kacskaringósabb volt a folyó! A 19. században történt folyószabályozás során a kanyarok jó részét levágták, így gyorsabb és egyenletesebb lett a Tisza folyása. Mutassák meg a gyerekek a kimerevített képen, mely kanyarokról látszik messziről is, hogy el vannak vágva a fő medertől! Mutassák meg azt is, hogy hol, mely kanyarokat kellene levágni, hogy még egyenesebben folyjon a folyó!

Ezek után a homokozóban vagy a Tisza-parton építsenek a gyerekek kacskaringós folyómedret (ügyeljünk, hogy lejtése is legyen), majd töltsék fel vízzel, és figyeljék meg, mennyi idő alatt folyik le a víz! Ezután építsenek gátakat, vágják le a kanyarulatokat, hogy jobbra egyenes folyómedret kapjanak! Most is öntsék fel vízzel, és figyeljék meg, mennyivel gyorsabban folyik le így a víz!

Vedd figyelembe!

Folyómeder építése már szerepelt a tevékenységek között a júliusi 1. téma (*Víz, víz, vízpart*) 6. tanegységében (*Patakiskola*). Ha elvégeztük ezt a feladatot, felhasználhatjuk az ott szerzett tapasztalatokat.

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK
EHHEZ A FELADATHOZ?
Homokozóeszközök,
edények

JEGYZETEIM

